

A FOGYASZTÓK NAGYOBB CSOPORTJÁNAK VÉDELME A HÍRKÖZLÉSI SZOLGÁLTATÁSRA KÖTÖTT SZERZŐDÉSEK KAPCSÁN*

Czinege Anikó¹

A tömeges szerződéses kapcsolatok kialakulásának velejárója az általános szerződési feltételek és a szerződési blanketták alkalmazása. A szabványszerződések kidolgozója által a szerződés tartalma előre meghatározott, a szerződő partner lehetősége arra korlátozódik, hogy vagy elfogadja a szerződési feltételeket, vagy nem köt szerződést.²

A közüzemi szolgáltatást jelentős arányban fogyasztók veszik igénybe, az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) hatálya alá tartozó előfizetési szerződések elterjedtségével kapcsolatosan kiemelés érdemel, hogy a 2018. év végén tízből mintegy kilenc háztartásban volt mobiltelefon és fizetős tévé, hétben nagyképernyős internet, hatban kisképernyős (telefonos) mobilinternet, ötben pedig vezetékes telefon. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH) közhiteles nyilvántartásában 2018. december 31. napján négyszázharmincnyolc szolgáltató volt megtalálható, mindez nagyszámú előfizetői szerződés és általános szerződési feltétel létét támasztja alá.³ A fogyasztóvédelmi szabályok érvényesülése ezért ezen tömegesen kötött szerződéseket érintően is többirányú vizsgálat tárgya lehet. Ahogyan arra a tanulmányom címe is utal, nem az egyes fogyasztók által kötött szerződésekkel kapcsolatos egyéni jogérvényesítési lehetőségeket vizsgálom, hanem azt, amikor a szerződő feleken kívüli professzionális szereplő lép fel, és eljárása eredményeként valamennyi érintett fogyasztóra kihatóan érvényesülnek a fogyasztóvédelmi szempontok.

A felek közötti információs aszimmetria, az éles piaci verseny miatt is egyre bonyolultabb, komplexebb termékek (díjcsomagok) megjelenése, az átlagos fogyasztó számára nehezen érthető jogi szabályozás indokolja a hírközlési szférában is a fokozottabb fogyasztóvédelmet.⁴

A tanulmány második felében azt vizsgálom, milyen speciális szabályok léteznek az általános szerződési feltételek tartalma megismerését és elfogadását

---

* DOI 10.21867/KJK/2020.4.2.

¹ Dr. Czinege Anikó, bírő, Debreceni Törvényszék

² Fazekas Judit (1995): *Fogyasztói jogok – Fogyasztóvédelem*. Budapest: KJK, 185–186.

³ Országgyűlési beszámoló a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elektronikus hírközléssel összefüggő tevékenységéről. B/4492 Budapest, 2019. április. http://nmhh.hu/dokumentum/206348/NMHH_Orszaggyulesi_beszamolo_elektronikus_hirkozles_2018.pdf (letöltés dátuma: 2020. március 22.)

⁴ Fehér Júlia: Szempontok a hatékonyabb hírközlési fogyasztóvédelem megteremtéséhez. *Blszk.sze.hu*. <https://blszk.sze.hu/images/Dokumentumok/diskurzus/2012/2/feh%c3%a9r.pdf> 5. (letöltés dátuma: 2020. április 1.)

érintően az elektronikus hírközlési szolgáltatásra kötött szerződések vonatkozásában.

Az NMHH általános szerződési feltételekkel kapcsolatos eljárása

Az Eht. 130. §-a szerint az előfizetői szolgáltatás nyújtásának előfeltétele, hogy a szolgáltató rendelkezzen általános szerződési feltételekkel, amelyeket közzé kell tenni és az NMHH-nak is meg kell küldeni. Ez a megküldés azonban nem jelenti azt, hogy a hatóságnak azt jóvá kellene hagynia.⁵

Fogyasztóvédelmi szabályok érvényesülnek azáltal, hogy az NMHH számára ezek vizsgálatát a jogszabály előírja,⁶ és eljárása során a hatóság szükség esetén azok tartalma módosítására, kiegészítésére, vagy egyes rendelkezések törlésére is felhívhatja a szolgáltatót. A fogyasztók nagyobb csoportja számára tehát az egyik hatásos jogvédelmi eszköz a hatóság által indított piacfelügyeleti eljárás, melynek eredményeként a hatóság közigazgatási eljárásban határozatot hoz, amelyben a szerződési feltétel alkalmazóját kötelezheti annak módosítására. Így például az általa alkalmazott valamennyi keretszerződésből a szerződés automatikus meghosszabbodására vonatkozó pont törlésére, vagy annak akként történő módosítására kötelezte a szolgáltatót, hogy az az Eht.-nek megfeleljen.⁷

Egy adott ügyben pedig az általános szerződési feltételek megjelölt pontjaiban jogszabálytól (Eht. 134. § [15] bekezdés) eltérően szabályozott, határozott idejű előfizetői szerződések kapcsán alkalmazott jogkövetkezmény vonatkozásában állapította meg a jogsértést a hatóság, és a megállapított jogsértésekre tekintettel a szolgáltatót bírsággal sújtotta, és egyben kötelezte – 30 napon belül – a megjelölt általános szerződési feltételek meghatározott pontjainak jogszabály előírásának megfelelő módosítására.⁸

Másik esetben az előfizetői szerződés jogsértő egyoldalú módosítása miatt kötelezte a hatóság a szolgáltatót arra, hogy kizárólag az Eht. 132. § (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén módosítsa egyoldalúan a szerződési feltételeket, továbbá arra, hogy a határozat közlésétől számított 30 napon belül a megjelölt általános szerződési feltételeknek egyoldalú szerződésmódosításra és díjszabás feltételeinek egyoldalú módosítására vonatkozó pontját az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályokban rögzített egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezésnek megfelelően módosítsa, és a szolgáltatót bírsággal is sújtotta.⁹

---

⁵ Lásd a Kúria Kfv.III.37.883/2014/5. számú határozatában kifejtett jogi indokolást.

⁶ Eht. 131. § (2) bekezdése.

⁷ Lásd a Kúria Kfv.II.37.084/2013/6. számú végzésében érintett határozat tartalmát.

⁸ Fővárosi Törvényszék K.700.412/2018/8. számú ítélete, melyet a Kúria, mint fellebbezés folytán eljáró bíróság helybenhagyott. A BH 2019. évi 241. számú jogesetben került sor a közzétételére.

⁹ Lásd a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság K.28.950/2013/5. határozatával érintett eljárást.

A határozattal szemben fellebbezésnek van helye a hatóság elnökéhez, a másodfokon hozott határozattal szemben pedig közigazgatási perben eljáró bíróság előtt peres eljárás¹⁰ indítható, ahogy ez az általam áttekintett eseti döntésekben is történt. Amennyiben a hatóság határozata a jogszabályoknak megfelel, a szolgáltató keresetét elutasító döntést hoz a bíróság.

Alperes, a másodfokú közigazgatási hatóság döntése – elsőfokú határozatra is kiterjedően történő – hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú hatóság új eljárás lefolytatására kötelezésnek is helye lehet a bírósági eljárásban.¹¹

A közérdekű kereset

A másik eszköz a fogyasztók védelme érvényesítéséhez a közérdekű kereset előterjesztésének lehetősége, amellyel jelen tanulmányom keretében szeretnék bővebben is foglalkozni.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:105. § (1) bekezdése a közérdekű kereset indításra jogosultak körét meghatározza, a felperesi perbeli legitimáció így például az ügyészt is megilleti. A bíróság ítéletében pedig a kikötés tisztességtelensége mellett, akár attól függetlenül hivatalból is megállapíthat semmisségi okot, összhangban a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. a.) pontjával, mely szerint a bíróság a fél kérelmének helyt adhat akkor is, ha a fél által előadott tények a kérelmet más jogcímen megalapozzák.

Az általam részletesebben is megvizsgált határozatok ügyészi perindítás mellett jogszabályba ütközés, illetve tisztességtelenség miatti érvénytelenséget is megállapítottak, az ítéletek rendelkező része pedig a Ptk. 6:105. § (2) bekezdése szerint nemcsak az érvénytelen rész megjelölését, és az érvénytelenség megállapítását tartalmazza azzal, hogy a feltétel alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedően állapítja meg azt, hanem erre irányuló kereseti kérelem esetén a közlemény szövegét is, a közzététel módja meghatározásával. Tekintettel arra, hogy az ítéletnek nem a teljes szövege, hanem csak ez a része kerül a nyilvánosság elé, további érdekesség ezen ítéletek rendelkező része megfogalmazását érintően az, hogy a közlemény szövege röviden tartalmazza azokat az érveket melyek a megállapítást alátámasztják. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 20. § (3) bekezdés ac) pontja alapján a közérdekű perek továbbra is a törvényszéki hatáskörbe tartozóak.

A Ptk. a közüzemi szolgáltatások igénybevételére létrejött szerződést a vállalkozási szerződés altípusának tekinti.¹² A közüzemi szolgáltatások közé tartozik a telefon-, mobiltelefon-, internetszolgáltatás. A Ptk. csupán néhány

---

¹⁰ 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról.

¹¹ A Kúria Kfv.37.115/2014/5. számú ügyében hozott ítéletének rendelkező részére utalok, amely azonban nem fogyasztókat érintő döntés volt.

¹² Ptk. 6:256. §

elvi rendelkezést tartalmaz, a szerződés megkötése, létrejötte, tartalma, megszűnése külön jogszabályokban rendezett, jórészt kógens részletszabályokban meghatározott. Az Eht. 127. § (1) bekezdése szerint előfizetői szolgáltatás nyújtásáról a szolgáltató, az előfizető és az előfizetői szolgáltatást igénybe vevő más felhasználó kizárólag előfizetési szerződést köthetnek, amely általános szerződési feltételekből, valamint egyedi előfizetői szerződésekből áll. A következőkben az általános szerződési feltételek megismerésével kapcsolatos kérdéseket vizsgálom.

Az általános szerződési feltételek előfizetői szerződés részévé válásának kérdése

Az Eht. előfizetői szerződésekre vonatkozó rendelkezéseinek olvasása során egy igen érdekes, a Ptk.-ban szabályozottakkal össze nem egyeztethetőnek látszó rendelkezés keltette fel a figyelmem, mely úgy szól, hogy fogyasztói szerződés esetén semmis az egyedi előfizetői szerződés azon rendelkezése, amely szerint az előfizető az általános szerződési feltételeket átolvasta, és az abban foglaltakat tudomásul vette.¹³ A Ptk. rendelkezése szerint ugyanis ahhoz, hogy az általános szerződési feltétel szerződés részévé váljon, szükséges, hogy annak tartalmát alkalmazója megismertesse, és azt el is kell a fogyasztónak fogadnia (Ptk. 6:78. §). Ezen más szabványszerződésekhez képest is speciális rendelkezés tartalmát, értelmét, hatását vizsgálom ezért a következőkben.

Jogszabályba ütközik ezért a bíróság megállapítása szerint érvénytelen egyedi előfizetői szerződés azon rendelkezése, amely a fogyasztónak az általános szerződési feltétel (ÁSZF) megismerését és elfogadását rögzítő nyilatkozatát tartalmazza. A szolgáltató ezért úgy tud eleget tenni a Ptk. azon előírásának, hogy az általános szerződési feltétel a szerződés részévé váljon, ha külön nyilatkozatba foglalja a fogyasztó elfogadó nyilatkozatát, amelynek arra kell kiterjednie, hogy a szolgáltató az általános szerződési feltételt megismerhetővé tette és azt erre tekintettel a fogyasztó elfogadja. A megismerhetővé tétel a hírközlési törvényben rögzített bármelyik formában történhet.

Az egyedi blankettaszerződés a jogszabály rendelkezésénél fogva az ÁSZF-re vonatkozó ilyen megállapítást tehát nem tartalmazhat, a fogyasztó megfelelő külön tájékoztatása szükséges ugyanis ezen nyilatkozat megtételéhez.

A bírói gyakorlat szerint ugyanakkor a fogyasztónak az ajánlat és az előfizetői szerződés tartalmára vonatkozó blankettában szereplő, annak ismeretét tartalmazó nyilatkozata csupán egyszerű tényállítás, abból jogok, kötelezettségek nem keletkezhetnek, azok tisztességtelensége nem vizsgálható, az nem esik az Eht. hivatkozott (129. § [9] bekezdése) tiltó rendelkezése alá.¹⁴

¹³ Eht. 129. § (9) bekezdése.

¹⁴ A Fővárosi Ítéltábla Gf.40.396/2016/4. számú határozatában kifejtett jogi álláspont. A döntés jelentőségét mutatja, hogy Rácz Lilla: Blanketták, ÁSZF-ek fogyasztók és tisztességtelenség a

Az egyedi szerződés blankettaszerződési tartalma a következő általam vizsgált téma, a tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazása miatti érvénytelenség megállapítása körében kerül részletesebben kifejtésre.

Az ún. blankettaszerződés tisztességtelen feltételeinek vizsgálata

Az Eht. 127. § (2) bekezdése szerint az előfizetési szerződésekre e törvény rendelkezését és a törvény felhatalmazása alapján kibocsátott előfizetői szerződésekre vonatkozó elnöki rendeletek rendelkezését kell alkalmazni. Az e törvény felhatalmazása alapján kibocsátott előfizetői szerződésekre vonatkozó elnöki rendeletben nem szabályozott esetekre a Ptk. szerződésekre vonatkozó rendelkezései megfelelően irányadók.

Hangsúlyozandó, hogy az egyedi előfizetési szerződésnek is vannak olyan részei, amelyeket az egyik fél – a szolgáltató – a másik fél közreműködése nélkül előre határoz meg, anélkül, hogy reális lehetősége lenne a fogyasztónak arra, hogy azt tartalmilag befolyásolja. Azon kérdés vizsgálatakor, hogy a külön okiratban szereplő általános szerződési feltételek mellett milyen egyéb szerződési feltételek tisztességtelensége vizsgálható, a bíróságnak a Ptk. rendelkezéséből kell kiindulni, így alkalmazandó a Ptk. 6:103. §-a, amely szerint fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben a tisztességtelen általános szerződési feltételre vonatkozó rendelkezéseket az e szakaszban foglalt eltérésekkel alkalmazni kell a vállalkozás által előre meghatározott egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételre is. A vállalkozást terheli annak bizonyítása, hogy a szerződési feltételt a felek egyedileg megtárgyalták. Ennek hiányában ugyanis a Ptk. 6:77. § (1) bekezdése szerinti általános szerződési feltételen túlmenően az ún. blankettaszerződésekben szereplő kikötések tisztességtelensége is vizsgálható. Az általános szerződési feltétel alkalmazója több szerződés megkötése céljából a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt feltételeket alkot, míg az ún. blankettaszerződésnél ezen célzat nem szükséges, tehát az, hogy több szerződés megkötése érdekében alkalmazza.¹⁵ Az általános szerződési feltételek mellett az egyedi előfizetési szerződési mintát is közzéteszik a szolgáltatók az internetes honlapon, ez utóbbiak pedig blankettaszerződésnek minősülnek.

Az egyedi szerződésben szereplő, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek tisztességtelensége tehát vizsgálható. Az Eht. és a 2/2015. (III. 30.)

Ptk. és az Eht. viszonyában, valamint a Fővárosi Ítéltábla Gf.40.396/2016/4. számú határozata tükrében címmel a *Polgári Jog* 2018. évi 11-12.számában jogesetelemzés keretében ismertette a határozatot és foglalkozott a döntés jelentőségével, a Fővárosi Ítéltábla alaptörvényi rendelkezést is felhívó indokolása meggyőző érveivel és színvonalasságával. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1801102.POJ&celpara=&searchUrl=/jogszabaly-kereso%3Fsorszam%3D%26para%3D%26tipus%3D0POJ%26evszam%3D2018> (Letöltés dátuma: 2020. április 1.)

¹⁵ Wellmann György (2013): Az érvénytelenség. In: Wellmann György (szerk.): *Polgári jog – kötetmi jog. Első és második rész. A Ptk. magyarázata V/VI.* Budapest: HVG-ORAC, 160.

NMHH rendelet (a továbbiakban: ESZR) a fogyasztó nyilatkozatának rögzítését kötelező jelleggel, több témában előírja, a jogszabály keretei között a konkrét tartalmat azonban a szolgáltató határozza meg. A szerződési kikötés tisztességtelensége vizsgálható annak ellenére, hogy az Eht., vagy az ESZR szerint arról a szerződésnek rendelkeznie kell.

Az Eht.¹⁶ szerint a szolgáltató köteles az általános szerződési feltételeket az ügyfélszolgálatán és az internetes honlapján könnyen elérhető módon a nyitó oldalon, tárolható, megjeleníthető és nyomtatható módon ingyenesen közzétenni. A szolgáltató általános szerződési feltételeit tartós adathordozón, vagy elektronikus levélben térítésmentesen vagy az előfizető kérésére nyomtatható formában köteles az előfizetői számára rendelkezésre bocsátani. A bíróság ezért tisztességtelennek találta azt a blankettakikötést, mely szerint kizárólag elektronikus levélként kerül megküldésre az ÁSZF és annak teljes szövege rendelkezésre bocsátására a szerződő fél nem tart igényt.¹⁷ A fogyasztó ugyanis jogszabályban biztosított jogáról mondott le.¹⁸ Ez az előre megfogalmazott joglemondás pedig egyértelműen hátrányos a fogyasztóra, a jogait korlátozza. A Ptk. 6:101. §-a szerint is, fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben semmis a fogyasztónak a jogszabályban megállapított jogáról lemondó nyilatkozata.

***

A beavatkozás elengedhetetlen a megbillent egyensúly kiigazítására, az állam közjogi, illetve magánjogi eszközökkel is védi a fogyasztókat.¹⁹

A fogyasztók egyenként, konkrét szerződésükkel kapcsolatosan tisztességtelen szerződési feltételekre hivatkozásokon alapuló igényeiket felperesként, vagy a velük szemben marasztalásra irányuló perben alperesként kifogásként ugyan érvényesíthetik, azonban az ezzel járó ügyintézési feladatokat, költségeket nem mindenki vállalja. A fogyasztók nagyobb tömege számára ezek az általam vizsgált eljárások eredményezhetik a fogyasztóvédelmi szabályok gyakorlatban való érvényesülését, és reményeim szerint kedvező hatásként azt, hogy a szolgáltatók némi önmérsékletet tanúsítanak, és az erőfölényükkel nem élnek vissza. A problémák megelőzése, a bizalom erősítése pedig mindenképpen kedvezőbb az egész társadalom számára.

A fogyasztói jogok érvényesítése szempontjából a legalapvetőbb követelmény az, hogy a szolgáltatók által használt általános szerződési

---

¹⁶ Eht. 130. § (2) bekezdése.

¹⁷ Fővárosi Ítéltábla Gf.40.622/2017/8. számú ítéletében kifejtett álláspont.

¹⁸ Eht. 130. § (2) bekezdése, ESZR 6. § (1) bekezdése.

¹⁹ Osztovits András (2010): Az általános szerződési feltételek a fogyasztói szerződésekben, a tisztességtelen szerződési feltételek megítélése. In: Szikora Veronika (szerk.): *Magyar fogyasztóvédelmi magánjog – európai kitekintéssel*. Debrecen: Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete, 54.

feltételeket a fogyasztók megismerhessék, és annak elfogadásáról ezután a valóságnak megfelelően, a tények ismeretében, megalapozottan nyilatkozzanak.

Források jegyzéke:

- 2/2015. (III. 30.) NMHH rendelet az elektronikus hírközlési előfizetői szerződések részletes szabályairól
- 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről
- 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2016. évi CXXX. törvény polgári perrendtartásról
- 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról
- BH 2019. évi 241.
- Fazekas Judit (1995): *Fogyasztói jogok – Fogyasztóvédelem*. Budapest: KJK
- Fehér Júlia: Szempontok a hatékonyabb hírközlési fogyasztóvédelem megteremtéséhez. *Blszk.sze.hu*.
<https://blszk.sze.hu/images/Dokumentumok/diskurzus/2012/2/feh%c3%a9r.pdf> 5. (letöltés dátuma: 2020. április 1.)
- Fővárosi Ítéltábla Gf.40.396/2016/4. számú határozata
- Fővárosi Ítéltábla Gf.40.622/2017/8. számú ítélete
- Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság K.28.950/2013/5. határozata
- Fővárosi Törvényszék K.700.412/2018/8. számú ítélete
- Kúria Kfv.37.115/2014/5. számú ítélete
- Kúria Kfv.II.37.084/2013/6. számú végzése
- Kúria Kfv.III.37.883/2014/5. számú határozata
- Országgyűlési beszámoló a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elektronikus hírközléssel összefüggő tevékenységéről. B/4492 Budapest, 2019. április.
http://nmhh.hu/dokumentum/206348/NMHH_Orszaggyulesi_beszamol_o_elektronikus_hirkozles_2018.pdf (letöltés dátuma: 2020. március 22.)
- Osztovits András (2010): Az általános szerződési feltételek a fogyasztói szerződésekben, a tisztességtelen szerződési feltételek megítélése. In: Szikora Veronika (szerk.): *Magyar fogyasztóvédelmi magánjog – európai kitekintéssel*. Debrecen: Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete
- Rácz Lilla (2018): Blankették, ÁSZF-ek fogyasztók és tisztességtelenség a Ptk. és az Eht. viszonyában, valamint a Fővárosi Ítéltábla Gf.40.396/2016/4. számú határozata tükrében. *Polgári Jog*. 11-12. sz.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1801102.POJ&celpara=&searchUrl=/jogszabaly-kereso%3Fsorszam%3D%26para%3D%26tipus%3D0POJ%26evszam%3D2018> (letöltés dátuma: 2020. április 1.)

- Wellmann György (2013): Az érvénytelenség. In: Wellmann György (szerk.): *Polgári jog – kötelmi jog. Első és második rész. A Ptk. magyarázata V/VI.* Budapest: HVG-ORAC